

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 101g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 472 din
Codul de procedură penală
*(persoanele care pot contesta cu recurs încheierile prin care se soluționează
chestiunile privind executarea hotărârilor judecătorești)*

CHIȘINĂU

13 septembrie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 4 iulie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 13 septembrie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „persoanele interesate” din articolul 472 din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003. Excepția a fost ridicată de dl avocat Valeriu Bîrcă, în interesele dnei Natalia Serbușca, parte în dosarul nr. 21rji-21/2021, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători de la Curtea de Apel Chișinău format din dnii Alexandru Spoială, Mihail Diaconu și Dorin Dulghieru, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Așa cum au fost formulate de autorul excepției, circumstanțele litigiului principal pot fi rezumate după cum urmează:

4. La 8 aprilie 2021, dl avocat Valeriu Bîrcă a depus la Judecătoria Hâncești, sediul central, o cerere cu privire la liberarea condiționată înainte de termen a dnei Natalia Serbușca de la executarea pedepsei cu închisoarea.

5. Printr-o încheiere din 20 iulie 2021, Judecătoria Hâncești, sediul central, a admis cererea menționată mai sus și a liberat-o pe dna Natalia Serbușca de la executarea restului de pedeapsă a închisorii, cu menținerea obligației acesteia de a repara prejudiciul provocat prin infracțiune.

6. Reprezentantul penitenciarului în care dna Natalia Serbușca își executa pedeapsa a contestat cu recurs încheierea Judecătoria Hâncești, sediul central, din 20 iulie 2021.

7. În cadrul examinării recursului, dl avocat Valeriu Bîrcă a ridicat, în interesele dnei Natalia Serbușca, excepția de neconstituționalitate a sintagmei „persoanele interesate” din articolul 472 din Codul de procedură penală.

8. Printr-o încheiere din 22 iunie 2022, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.”

Articolul 119 Folosirea căilor de atac

„Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.”

10. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 401 Persoanele care pot declara apel

„(1) Pot declara apel:

1) procurorul, în ce privește latura penală și latura civilă;

2) inculpatul, în ce privește latura penală și latura civilă. Sentințele de achitare sau de încetare a procesului penal pot fi atacate și în ce privește temeiurile achitării sau încetării procesului penal;

3) partea vătămată, în ce privește latura penală;

4) partea civilă și partea civilmente responsabilă, în ce privește latura civilă;

5) martorul, expertul, interpretul, traducătorul și apărătorul, în ce privește cheltuielile judiciare cuvenite acestora;

6) orice persoană ale cărei interese legitime au fost prejudiciate printr-o măsură sau printr-un act al instanței.

(2) Apelul poate fi declarat în numele persoanelor menționate în alin.(1) pct.2)-4) și de către apărător sau reprezentantul lor legal.”

Articolul 438

Persoanele care pot declara recurs

„Recursul împotriva hotărârilor pentru care legea nu prevede calea de atac apelul poate fi declarat de persoanele menționate în art. 401.”

Articolul 472

Atacarea încheierilor privind soluționarea chestiunilor referitor la executarea hotărârilor judecătorești

„Încheierea instanței privind soluționarea chestiunilor referitor la executarea hotărârilor judecătorești poate fi atacată de către **persoanele interesate**, în termen de 15 zile, cu recurs care se judecă conform prevederilor titl. II cap. IV secț. a 2-a §2 din Partea specială.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul excepției susține că, potrivit articolului 472 din Codul de procedură penală, încheierea instanței prin care se soluționează chestiunile referitoare la executarea hotărârilor judecătorești poate fi atacată cu recurs de persoanele interesate, în termen de 15 zile, care se judecă conform prevederilor titlului II, capitolul IV, secțiunea a 2-a, §2 din Partea specială a Codului. Normele la care face trimitere articolul 472 reglementează procedura examinării recursului formulat împotriva hotărârilor judecătorești pentru care nu este prevăzută posibilitatea de a le contesta cu apel. Articolul 438 din titlul II, capitolul IV, secțiunea a 2-a, §2 din Partea specială a Codului stabilește că recursul împotriva hotărârilor care nu pot fi contestate cu apel poate fi depus de aceleași subiecte care au dreptul de a formula apel, adică de persoanele enumerate la articolul 401 din Cod. Acestea sunt: procurorul, inculpatul, partea vătămată, partea civilă și partea civilmente responsabilă, martorul, expertul, interpretul, traducătorul, apărătorul și orice persoană ale cărei interese legitime au fost prejudiciate printr-o măsură sau printr-un act al instanței.

12. Potrivit autorului, în cauza în care a fost ridicată excepția, încheierea de eliberare a condamnatului înainte de termen a fost contestată cu recurs de reprezentantul penitenciarului în care condamnatul își executa pedeapsa. În opinia autorului, în acest caz, instituția penitenciară nu poate fi catalogată ca o persoană ale cărei interese legitime au fost prejudiciate printr-o măsură sau printr-un act al instanței de judecată. Prin urmare, aceasta nu avea dreptul să conteste încheierea primei instanțe.

13. Așadar, autorul excepției consideră că sintagma „persoanele interesate” din articolul 472 din Codul de procedură penală este una imprevizibilă și este contrară articolelor 1 alin. (3), 23, 26 și 119 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor dispoziții din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, ține de competența Curții Constituționale.

16. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul părții într-un proces din fața instanței de judecată. Astfel, excepția a fost ridicată de un subiect căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

17. Curtea reține că obiectul excepției îl constituie sintagma „persoanele interesate” din articolul 472 din Codul de procedură penală. Dispozițiile contestate vizează subiectele care au dreptul să formuleze recursuri împotriva încheierilor prin care se soluționează chestiunile referitoare la executarea hotărârilor judecătorești. Prevederile în discuție nu au mai constituit obiect al controlului de constituționalitate.

18. Curtea notează că o altă condiție pentru formularea excepției de neconstituționalitate o reprezintă aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția (a se vedea punctul 1 din dispozitivul HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, DCC nr. 18 din 9 februarie 2021, § 22).

19. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect examinarea unui recurs împotriva unei încheieri prin care persoana condamnată a fost liberată de la executarea restului de pedeapsă a închisorii. Având în vedere că instanța de recurs trebuie să verifice dacă recursul a fost depus de un subiect care are acest drept, Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi aplicate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

20. Analizând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că, deși autorul invocă încălcarea articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 26 [*dreptul la apărare*] și 119 [*folosirea căilor de atac*] din Constituție, acesta ridică de fapt o problemă de interpretare și de aplicare a legii.

21. Din argumentele autorului excepției rezultă, în principal, dezacordul acestuia cu prerogativa instituției penitenciare de a contesta cu recurs o încheiere prin care condamnatul a fost liberat de executarea pedepsei închisorii înainte de termen. Autorul consideră că instituția penitenciară nu ar avea niciun interes legitim pentru a contesta încheierea în discuție.

22. Curtea reamintește că principiul preeminenței dreptului reclamă ca legile să fie interpretate și aplicate ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent, nu în mod izolat și prin ignorarea altor norme relevante (a se vedea DCC nr. 94 din 15 iunie 2021, § 27; DCC nr. 162 din 2 noiembrie 2021, § 22). În acest sens, Curtea observă că autorul excepției a menționat că articolul 472 din Codul de procedură penală, care conține sintagma contestată, trimite la alte

articole din Codul de procedură penală, unde este stabilit cercul de subiecte care pot contesta hotărârile judecătorești (*i.e.* articolele 438 și 401).

23. Astfel, Curtea menționează că îi revine instanței de recurs să interpreteze în mod coroborat prevederile Codului de procedură penală și să decidă în fiecare caz particular, dacă recursul a fost depus de subiectul care are această prerogativă, inclusiv să verifice condiția interesului în formularea recursului.

24. Curtea reiterează că aspectele legate de interpretarea și de aplicarea legii nu țin de competența sa. Această competență le revine instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr. 83 din 17 iunie 2022, § 29).

25. Prin urmare, având în vedere cele menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „persoanele interesate” din articolul 472 din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, ridicată de dl avocat Valeriu Bîrcă, în interesele dnei Natalia Serbușca, parte în dosarul nr. 21rji-21/2021, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 13 septembrie 2022

DCC nr. 124

Dosarul nr. 101g/2022